

مدیون!

رهبر انقلاب با حمایت از تصمیم شورای هماهنگی سران سه قوه، دولت روحانی را از سرآشویی سقوط نجات داد

دو هفته‌نامه اجتماعی، سیاسی، فرهنگی
داری مجوز به شماره ۹۷۵۱۳ از کمیته ناظر بر نشریات
دانشگاه فردوسی
صاحب امتیاز و مدیر مسئول:
سید مهدی وزیری

یادداشت

نجات از سقوط آزاد

با توجه به انشقاق به وجود آمده در بنه اصلاحات در حمایت از حسن روحانی و فاصله گرفتن بعضی نمایندگان مجلس از کابینه دولت و پرداختن به نقد عملکرد قوه مجریه در درون جریان اصلاحات، حسن روحانی بنده مردمی خود را از دست رفته می‌بیند نمایندگان لیست امید نیز در این شرایط برای حفظ رای خود و با توجه به ناکارآمدی دولت از حمایت روحانی دست کشیده اند.

فلذا اگر این حمایت از طرف مقام معظم رهبری صورت نمی‌پذیرفت با توجه به کاهش شدید مقبولیت دولت در بین مردم و آشوب‌های اخیر محتمل‌ترین اتفاقی که برای کابینه و حسن روحانی تا پایان ماه رخ میداد سقوط آن یا به وسیله استیضاح مجلس و یا به وسیله ی استعفا روحانی زیر فشار افکار عمومی بود. در پس سقوط دولت آن چیزی که عاید ملت میشود آرامش و ثبات اقتصادی نیست، بلکه بی‌دولتی سبب ادامه تنش‌های داخلی و شروع چالش‌های بین‌المللی میشود. حمایت شنبه صبح رهبری از روحانی حداقل همچنان مشروعیت دولت را برای بنده ی انقلابی و دلسوز نظام هر چند به میزان اندک حفظ کرد.

امروزه این جریان انقلابی است که به حمایت از دولت پرداخته است. هر چند هنوز هم بر تصمیمات این قوه منتقد می‌ماند. اما دکتر روحانی باید بداند که استقرار خود را مدیون جریان انقلابیست که هیچگاه به رای مردم پشت نکرده و تا پای جان در حمایت از رای مردم می‌ایستد.

مهم‌ترین دلیلی که در توجیه این اتفاق میتوان یافت، عدم اعتماد خود دولتی‌ها به موفقیت طرحشان است. در اصل دولتی‌ها آنقدر به آینده‌ی کار و درآمدزایی و اختصاص آن به مردم نامطمئن هستند که حاضر نیستند ریسک کرده و یک هفته زودتر این پول را پرداخت کنند. به این موارد باید این نکته را هم افزود که ناتوانی دولت در مدیریت بحران ارزی تابستان ۹۷ که همراه با گرانی ارز، قیمت سایر کالا‌های اساسی نیز رشد صعودی کرد، این گمان را در مردم ایجاد می‌کند که دولت نیز پس از گرانی بنزین توانایی کنترل قیمت سایر اقلام در ارتباط با معیشت مردم را ندارد.

با توجه به مسائلی که مطرح شد، حمایت رهبر انقلاب از افزایش قیمت بنزین در یکشنبه هفته جاری با توجه به شرایط روز کشور که حتی اعتراض بعضی از مراجع را هم در پی داشت برای شخص ایشان و جریان انقلابی در نگاه اول به شدت هزینه‌زاست.

این تصمیم رهبر معظم انقلاب در حالیکه تصمیم دولتی افزایش قیمت بنزین در شرایطی اتخاذ شد که منطقه جنوب غرب آسیا مشوش از تظاهرات غربگرا بود و جریانات خارجی معاند با جمهوری اسلامی، همه ی توان خود را متمرکز بر انتشار اغتشاشات منطقه به درون ایران کرده بودند. مشخصا سوپرمن پشت پرده این ماجرا آقای همیشه وزیر نفت است که با تدابیر غلط خود و تحمیل آن به کابینه دولت این نهاد را در یک دوراهی قرار داده بود. شخصی که در کارنامه خود از کرسنت گرفته تا صادرات مجانی گاز به ترکیه را دارد.

که روزی تمام قد آن را رد میکرد و فساد را میخواند، خود اکنون قصد اجرایی کردن آن را دارد؟ بر خلاف تصور، افزایش قیمت بنزین یک شبه صورت نگرفته و این اتفاق بر خلاف گفته‌ی رسانه‌های دولتی که آن را «تصمیم نظام» می‌دانند، بیشتر تصمیم شخص حسن روحانی به عنوان ساکن‌دار قوه‌ی مجریه کشور بوده است. روحانی این موضوع را ماه‌هاست پیگیری می‌کند که آخرین مورد آن به لایحه بودجه ۹۸ بازمی‌گردد. البته این تصمیم همان موقع با مخالفت بهارستان‌نشین‌ها همراه شد.

مهم‌ترین انگیزه دولت روحانی برای افزایش قیمت کسری بودجه ۶۰۰۰۰ میلیاردی ناشی از کاهش فروش نفت است. که البته همین موضوع هم بیش از آن که به تحریم‌های آمریکا بازگردد، به بی‌برنامگی دولت و غافل بودن آن از ظرفیت‌های داخلی اقتصاد وابسته است. حقیقت امر آن است که دولت روحانی بر خلاف شعارهای خود در ۶ سال گذشته، هیچ‌گونه برنامه اقتصادی متناسب با شرایط اقتصاد مقاومتی را ندارد و حیات و ممت اداره کشور را وابسته به یک قرار داد نیم بند خارجی (برجام) کرده است. از طرفی موضوع بعدی که در عدم اقتناع فکری مردم مطرح می‌شود، تعلل دولت در اختصاص یارانه‌ی حاصل افزایش قیمت بنزین بین ۱۹ میلیون خانوار ایرانی است. اگر این یارانه پیش از افزایش قیمت بنزین به حساب خانوارهای ایرانی واریز می‌شد، از حجم اعتراضات به خصوص در شهرهای کوچک و در بین دهک‌های کم‌برخوردار می‌کاست.

افزایش بدون اطلاع قبلی نرخ بنزین در ساعت صفر جمعه ۲۴ آبان‌ماه شوکی به جامعه وارد کرد که تا به این لحظه کشور درگیر آن است و فضای امنیتی را تجربه می‌کند. تفاوتی که اعتراضات اخیر با موارد مشابه آن، در سالیان گذشته دارد نقش اصلی دولت روحانی و بی‌تدبیری کابینه در ایجاد این تنش است. یقینا اگر حمایت شنبه صبح رهبر انقلاب از دولت نبود، آتش این بی‌تدبیری دامن کابینه را هم می‌گرفت. اکنون آن نکته مهم آسیب شناسی تنش‌های اخیر است. در ریشه‌یابی حوادث چند روز گذشته عملی بیش از سایر عوامل آشکار است، بی‌توجهی دولت به مردم و نامحرم دانستن آن‌ها است. اگر مردم از سوی دولت‌مردان محرم شمرده می‌شدند و افکار عمومی نسبت به این تصمیم چه خوب، چه بد اقتناع می‌شد، شاهد کاهش درگیری‌ها و کم شدن تنش‌ها در چند روز اخیر بودیم.

افزایش ۲۰۰ درصدی قیمت بنزین در حالی جمعه شب رسانه‌ای و اجرایی شد که تا چند روز قبل حتی وزیر نفت هم آن را تکذیب میکرد و اصل افزایش قیمت بنزین را صرفا گمانه‌زنی رسانه‌ای میدانست. این اتفاق در شرایطی رخ داد که در آغاز شروع به کار دولت یازدهم در سال ۹۲ روحانی طرح سهمیه‌بندی سوخت را که در دوره‌ی محمود احمدی‌نژاد اجرایی شده بود و دارای سرمایه اجتماعی اقتناع فکری مردم بود را بدون کارشناسی و صرفا به دلیل لجبازی سیاسی لغو کرد. اکنون بعد از گذشت ۶ سال، این سوال برای مردم پیش می‌آید که چرا باید به شرایط قبل بازگشت و چرا روحانی طرحی را

موافقان و مخالفان چه می گویند؟

بنزین بین این دهکها توزیع شود. اما استدلال مخالفان ناظر به این بحث است که شوک تورمی حاصل از این تصمیم، بیشتر از همه، همان دهکهای کمتر برخوردار را به شکل منفی تحت تأثیر قرار می دهد و نه تنها فاصله دهکها کمتر نمی شود، بلکه تبعیض تشدید هم خواهد شد. آنچه در ادامه می خوانید نظرات اقتصاددانان موافق و مخالف افزایش قیمت بنزین است که نشان از اختلاف نظرهای جدی کارشناسان در این زمینه است.

واردات اجناس غیر ضروری، مردم را بیش از پیش نگران کرده است که مبادا با ناکارآمدی دولت در کنترل قیمتتها، سفره شان کوچکتر شود. سهمیه بندی و گران کردن قیمت سوخت ایده های است که دولت حسن روحانی در بودجه ۹۸ آن را اعمال کرده است؛ ایده های که مخالفان و موافقان جدی دارد. تمرکز موافقان بر این مساله است که دهکهای کمتر برخوردار جامعه از یارانه سوخت بهره ای نمی برند و بهتر است پول حاصل از گران کردن

خبر گران شدن ۲۰۰ درصدی بنزین در شامگاه پنجشنبه گذشته، آنهم بدون اطلاع قبلی موجی از اعتراضات مردمی را در کشور ایجاد کرده است که تا به این لحظه هم ادامه دارد. اعتراضاتی که برخلاف سال ۹۶، ریشه در طبقه متوسط و ضعیف مردم دارد و ماهیت آن معیشتی است، نه سیاسی. باین حال تجربه عدم نظارت بر افزایش قیمت ها پس از افزایش قیمت ارز در تابستان ۹۷ و عرضه آزاد و بدون ضابطه ۱۸۰۰۰ میلیارد، دلار ۲۲۰۰ تومانی برای

* موافقان *

جلال میرزایی
عضو کمیسیون انرژی مجلس

در مجموع تمام جوانب اعمال سهمیه بندی و افزایش قیمت بنزین دیده شده است از جمله اینکه پرداخت یارانه جدید به رفع دغدغه ها در زمینه معیشت اقشار کم در آمد کمک می کند و بخشی از هزینه های این قشر را جبران می کند. طبقات متوسط به بالای جامعه هم امیدواریم شرایط کشور را درک کنند تا بتوانیم راحت تر از این مرحله عبور کنیم. پیش بینی می شود سهمیه بندی منجر به کاهش ۱۰ هزار لیتری مصرف بنزین شود و به این ترتیب دست دولت برای صادرات بیشتر این فرآورده بازتر شده و درآمدهای دولت نیز تا حدی افزایش می یابد، البته اینگونه نیست که مشکل درآمد دولت به لحاظ کسری بودجه حل شود. / ایلنا

سید علی حسینی
مدیر عامل بورس انرژی

افزایش قیمت ها مربوط به فروش داخل است، در بورس انرژی برای مصرف داخلی بنزین عرضه نمی شود، فرآورده ای که به بورس انرژی می رود فقط در رینگ بین الملل و با هدف مقاصد صادراتی است، با توجه به ظرفیت بسیار بالایی که صنعت پالایش کشور برای تولید فرآورده های نفتی از جمله بنزین وجود دارد، افزایش قیمت بنزین تأثیر خاصی روی عرضه در بورس و رینگ صادراتی ندارد. ظرفیت ما در تولید بنزین بالاست، بخصوص که ستاره خلیج فارس بنزین به میزان زیاد و با کیفیت بالا را تولید می کند بدین ترتیب مازاد مصرف بنزین کشور صادر می شود، بازار صادراتی چندان تابع بازار داخل نیست و به هر میزان که بازار صادراتی در سطح منطقه کشش داشته باشد فرآورده برای صادرات داریم، ضمن اینکه در موضوع صادرات بنزین فقط بحث عرضه نیست بحث کشش تقاضا هم هست، باید تقاضا و مصرف هم در منطقه وجود داشته باشد. / ایلنا

جمشید عباداتی
عضو اتاق بازرگانی ایران

امروز قطعاً صرف نمی کند که با نرخ ۱۰۰۰ تومان بنزین تحویل جایگاه داده شود، قیمت واقعاً غیر واقعی است، این یک دایره شیطانی و معیوب است، در زمان دولت قبل با توجه به یارانه نقدی که پرداخت شد از نظر مردم تصمیم درستی بود، چون برای کسانی که اتومبیل نداشتند ۴۵ هزار تومان رقم خوبی بود؛ تفاوت چشمگیر و برای مردم جذاب بود. به همین دلیل کسانی که کم درآمد بودند خوشحال هم بودند اما واقعیت این است که عوارض تورمی را در نظر نمی گرفتند. امروز صحبتی از هدفمندی یارانه ها نیست بلکه اکنون جبران هزینه ها است و با قیمت دلار فعلی منطقی نیست که بنزین ۱۰۰۰ تومان (۵ سنت) باشد. اگر دلار را ۱۰ هزار تومان هم در نظر بگیریم قیمت تمام شده بنزین با نرخ فوب خلیج فارس ۵ هزار تومان است که ۱۰۰۰ تومان هزینه حمل تا پمپ بنزین را هم پوشش نمی دهد. / ایلنا

وحید شافقی شهری
استاد دانشگاه خوارزمی

افزایش قیمت حامل های انرژی نهایتاً می تواند تکانه کوتاه مدت بر ارز داشته باشد ولی ماندگاری ندارد. هدف نخست از افزایش قیمت بنزین این است که دولت به دنبال کسب درآمدی برای افزایش سهم یارانه نقدی و بویژه پرداخت بسته های حمایتی به دهک های درآمدی پایین است و دولت در نظر دارد از محل اصلاح قیمت حامل های انرژی به ۱۸ میلیون خانوار بسته حمایتی ارائه کند. هدف دوم دولت این است که با افزایش قیمت حامل های انرژی تا حدودی جلوی قاچاق سوخت و افزایش مصرف انرژی را بگیرد و در پایان دولت به دنبال این است که سهم یارانه های پنهان کاهش و تعدیل کند. چنانچه طرح درست مدیریت است، بار تورمی حداقلی خواهد داشت. / ایلنا

* مخالفان *

غلامحسین حسن تاش
رئیس اسبق مؤسسه مطالعات بین المللی انرژی

خوشبختانه دولت صادقانه گفت، در آمد کم داریم، بنزین را گران می کنیم. هر واحد افزایش قیمت سوخت، ۱.۲ درصد هزینه های جاری و ۱.۴ درصد هزینه های عمرانی را اضافه و رکود و تورم را تشدید می کند. کاش ابتدا تبعات گران کردن بنزین را مطالعه و بعد گرانش می کردند. مگر درآمدهای مان مثل کشورهای حاشیه خلیج فارس است که قیمت بنزین را با آن کشورها مقایسه می کنند. / نود اقتصادی

حمیدرضا حاجی بابایی
رئیس فراکسیون نمایندگان ولایتی

آیا این اقدام براساس قانون برنامه ششم توسعه کشور صورت گرفته و با قانون برنامه پنج ساله کشور مطابقت دارد؟ آیا این اقدام در قانون بودجه ۱۳۹۸ در بخش درآمدها و هزینه های دولت محاسبه و تعیین شده است؟ در آمد حاصل از آن بر مبنای ۱۰۰ میلیون لیتر در روز ۱۰۹۵ هزار میلیارد تومان است که یک سوم آن یعنی ۳۶۵ هزار میلیارد تومان در قانون بودجه ۱۳۹۸ پیش بینی و محاسبه شده است، اما سؤال این است، محل هزینه ۷۳ هزار میلیارد تومان مابقی در کجا پیش بینی شده است، یارانه اعلام شده بر مبنای ۶۰ میلیون نفر و میانگین ۴۵ هزار تومان برای هر نفر حدود ۳۲۰ هزار میلیارد تومان می شود. آن ۴۱ هزار میلیارد تومان باقیمانده قرار است در کجا هزینه گردد؟ / الف

فرهاد مؤمنی
استاد دانشگاه علامه طباطبائی

افزایش قیمت بنزین در کشور ما سه دهه تاریخ دارد و این تصور وجود دارد که اگر قیمت های کلیدی را دستکاری کنیم تنها هزینه تورم آن را می پردازیم و در ازای آن منابع قابل اعتنا و کم زحمت به دست می آوریم. تقریباً تمام مطالعات روی این مساله اذعان دارند که به ازای یک واحد افزایش سطح عمومی قیمت ها، هزینه های سلامت بین ۲.۵ تا ۳.۵ برابر افزایش می یابد. بنده از نهاد رهبری می خواهم از موضع تنظیم روابط بین قوا و اداره امور راهبردی مطالبه یک کار کارشناسی یک صفحه ای کنند و از آنها بخواهند که به این پرسش ها پاسخ دهند که چه میزان در آمد از این منظر حاصل خواهد شد؟ همچنین بگویند که در چه حوزه هایی سوء کار کرد به وجود می آید. گزارش های بانک مرکزی از سال ۹۰ تا امروز از عبارت «پیامدهای قابل پیش بینی» استفاده می کند بنابراین از آنها می خواهم این بار نیز صادقانه بگویند که چه هزینه های قابل پیش بینی به اقتصاد ملی بار خواهد شد. / ایلنا

بهمن آرمان
کارشناس ارشد اقتصاد

بدون تردید با سهمیه بندی در کوتاه مدت شاهد فشار تورمی خواهیم بود ولی واقعیتی که باید در نظر بگیریم این است که در وضعیت کنونی کشور با توجه به سطح تحریم ها نمی توان انتظار افزایش قدرت خرید مردم را داشت، طرحی که دولت برای هزینه کردن درآمدهای حاصل از افزایش قیمت بنزین در قالب یارانه یارانه به دهک های پایین جامعه ارائه کرده، به هیچ عنوان مسأله ای را حل نخواهد کرد. این طرح در زمان محمود احمدی نژاد هم ارائه شد اما با نتیجه همراه نشد. طرح دولت فاقد کارایی است، تا زمانی که سطح تولید بالا نرود، کنترل تورم اتفاق نخواهد افتاد. شاید بتوانید اسکناس چاپ کنید، ۴۵ هزار یارانه را ۲۰۰ هزار کنید، در صورت مسأله تغییری ایجاد نخواهد شد، زیرا در طول کمتر از دو سال ارزش این ۲۰۰ هزار به ۵۰ هزار کاهش پیدا می کند. آنچه که مردم در حال حاضر به آن نیاز دارند، انتخاب